

Filippenzen 2: 25-30

Als ik u vanavond, voordat u naar de bidstond kwam, gevraagd had wie Epafroditus was, had u dan het antwoord geweten? Ik vermoed van niet.

Dat is ook niet heel verwonderlijk. Zijn naam wordt alleen maar een paar keer in deze Filippenzenbrief genoemd. We weten dan ook niet meer van hem dan wat hier staat. En toch worden er een aantal mooie dingen gezegd over deze Epafroditus. Paulus noemt hem allereerst zijn broeder. Paulus erkent Epafroditus als een geloofsgenoot. Een broeder in Christus. Iemand die net als Paulus zelf, Christus als Verlosser en Heer belijdt. Behalve dat noemt Paulus hem ook medearbeider. Dat wil zeggen dat Epafroditus heeft meegewerkt in de verkondiging van het Evangelie. Ook noemt Paulus hem medestrijder. Met dat laatste woord wordt duidelijk, dat Epafroditus samen met Paulus dwaalleringen heeft bestreden. Samen hebben ze gestreden voor de waarheid van het Evangelie en mogelijk hebben ze ook omwille van hun werk met lijden te maken gekregen. Tenslotte noemt Paulus hem een helper. Blijbaar heeft Epafroditus Paulus vaak ondersteund in zijn bediening. Het Griekse woord dat hier met helper is vertaald betekent eigenlijk liturg. Dat is wel bijzonder. Ik zal daar straks ook nog even wat dieper op ingaan.

Dat is wat Epafroditus voor Paulus betekent. Maar vervolgens zegt hij wat Epafroditus voor de Filippenzen betekent. Hij noemt hem een gezant en dienaar. Dat woordje 'gezant' of 'afgevaardigde, zoals de NBG zegt, is een vertaling van het woord apostolon. Dat laat zien dat het NT het woord apostel veel ruimer gebruikt dan wij gewoon zijn. In die zin zijn er ook vandaag nog massa's apostelen.

Deze Epafroditus was door de Filippenzen als gezant of afgevaardigde naar Paulus toegestuurd in de gevangenis om hem een financiële bijdrage namens de gemeente te overhandigen, lezen we in 4:18. En nu stuurt Paulus hem terug met een brief. De brief die wij nu in de bijbel kunnen lezen is door Epafroditus naar de Filippenzen gebracht. Waarom stuurt Paulus hem nu terug? Ook nu zien we dat Paulus niet aan zijn eigen belang denkt. Hij had nog prima van zijn diensten gebruik kunnen maken. Nee, Paulus houdt rekening met de gevoelens van Epafroditus. Hij verlangde naar de Filippenzen. Hij was al een hele tijd van huis. En reizen ging in die tijd niet zo vlot. Bovendien voelde Epafroditus zich bezorgd over de gemeente. Hij was namelijk ziek geweest. Ernstig ziek zelfs, tot dicht bij de dood. De Filippenzen hadden daar iets van gehoord en nu was er in Filippi grote zorg over Epafroditus. Ze vroegen zich af: hoe zou het met hem zijn? Zou hij nog in leven zijn? Misschien is hij wel overleden en begraven, dachten ze. Die spanning kon je in die tijd niet

even wegnemen door een telefoontje of een appje. Dat zat Epafroditus dwars. Het maakte hem rusteloos. Hij kon het niet hebben dat z'n thuisgemeente in spanning zat, terwijl hij al lang weer hersteld was. Daarom stuurde Paulus hem terug. Zulke gevoelens mogen meespelen als een apostel van Christus beslissingen neemt. Dat mag. Het Evangelie maakt geen gevoelloze robots van ons. Nee, geen sprake van. Onze gevoelens spelen mee. Als Epafroditus terug gaat, hoeven de Filippenzen niet langer in onzekerheid te verkeren over zijn lot. En Epafroditus hoeft zich niet langer gefrustreerd te voelen vanwege zijn bezorgdheid over de gemeente. En Paulus hoeft niet meer in te zitten over de zorgen van de Filippenzen en de frustraties van Epafroditus. Met al die verschillende emoties mag rekening gehouden worden. Het Evangelie maakt geen gevoelloze robots van ons.

Epafroditus is inderdaad erg ziek geweest, zegt Paulus. Maar God heeft zich over hem ontfermd. Hij is niet gestorven maar genezen. Ik kan me voorstellen dat je je afvraagt hoe Paulus dit zo kan schrijven. Hij schreef in 1:23 toch iets heel anders? Daar zei hij dat sterven winst was en verreweg het beste. Hoe kan hij dan nu zeggen dat het feit dat Epafroditus genezen is in plaats van gestorven, Gods ontferming is? Is dat wel met elkaar te rijmen?

Een dergelijke vraagstelling is typerend voor onze rechtlijnigheid en voor onze hang naar een sluitend systeem. Maar in de Bijbel vinden we geen schematisch systeem maar een levend spreken. Wij denken, als westerse Griek-denkende mensen, vaak heel zwart wit. Het is of het één, of het ander. Of sterven is het beste, of blijven leven is het beste. Het kan toch niet allebei waar zijn? En toch zegt de bijbel het wel zo. Sterven kan blijkbaar verreweg het beste zijn, en toch mogen we blijven leven als Gods ontferming voor ons zien. Dat kan allebei waar zijn, omdat je als christen niet voor jezelf leeft en ook niet voor jezelf sterft. Je leeft en sterft voor Christus. Het gaat in alle omstandigheden om Hem.

Epafroditus was op het randje van de dood gekomen vanwege het werk van Christus. Het werk van onze Heiland doen kan een riskante zaak zijn. Epafroditus heeft dat aan den lijve ondervonden. Hij heeft zijn leven gewaagd voor dat werk. En zo heeft hij een aanvulling gegeven op wat er aan het dienstbetoon van de Filippenzen jegens Paulus nog ontbrak. Het woord dat hier met 'dienstbetoon' is vertaald zijn we ook al in vs. 17 tegen gekomen. Daar is het vertaald met 'bediening'. De NBG vertaling heeft 'eredienst'. In beide gevallen staat er in de grondtekst het woord 'liturgie'. Met andere woorden: het meeleven van de Filippenzen met Paulus, het zenden van hun gaven naar hem in de gevangenis, is hun liturgie jegens hem. Daarom wordt Epafroditus in vs. 25 de liturg van Paulus genoemd. Dat

onderstreept nog weer eens dat het woord liturgie en het woord eredienst in de nieuwtestamentische bedeling geen sacrale betekenis meer heeft, maar alles te maken heeft met het dagelijkse, praktische leven van christenen. De liturgie, de eredienst, van de Filippenzen bestond niet allereerst hierin, dat zij op zondagmorgen samenkwamen, maar hierin dat ze met Paulus in zijn verdrukking meeleeften en hem ondersteunden. In de nieuwtestamentische bedeling verlaat de liturgie de beslotenheid van de gewijde ruimte en gaat ze de straat op.

Ik herinner me dat in de gemeente waar ik als kind lid was sommige liederen niet tijdens de eredienst gezongen mochten worden, maar wel na de zegen. Dan is de eredienst voorbij. Ik vermoed dat het in sommige kerken nog wel zo gaat. Toen hoorde ik eens een dominee zeggen dat onze eredienst helemaal niet is afgelopen bij de zegen, maar dat de eredienst dan pas begint. Na de dienst gaan we de week in. En onze dagelijkse wandel met God hoort onze eredienst te zijn. Naar mijn overtuiging heeft deze dominee helemaal gelijk en is zijn spreken in lijn met wat Paulus aan de Filippenzen schrijft. De eredienst was niet het uurtje op zondagmorgen, maar de dienstbaarheid van Epafroditus was liturgie, was eredienst. Hij heeft zichzelf weggecijferd voor de dienst aan God. En voor zijn dienstbaarheid moet de gemeente van Filippi hem respecteren. Hij verdient het. Want hij heeft zijn leven gewaagd. Ontvang hem daarom met blijdschap (vs. 29). Daar heb je dat woordje 'blijdschap' alweer, dat we in deze brief zo vaak tegenkomen.

Epafroditus, van wie we heel weinig weten, heeft met zijn dienstbaarheid Paulus blij en dankbaar gemaakt en de gemeente mag blij zijn dat ze zulke goede mensen heeft mogen afstaan om Paulus in zijn bediening te steunen.

Ik leer hiervan dat wij er voor God allemaal toe doen. We mogen blij zijn met iedereen die zich inzet voor de goede zaak van het Evangelie, of dat nu op een meer in het oog springende manier is, zoals bij Paulus, of op een minder in het oog springende manier is, zoals bij Epafroditus.

Amen